

— „כאן ישנה, אמנם, התאמנות מעשית. ובראש וראשונה — בדבר שלא היינו רגילים לו קודם — בהתחפרות יסודית. היו לנו הכלים הדרושים, והתחפרנו ככה — שלא רק ש„צפצפנו“ על אבטומטית אינטנסיבית ביותר, אלא גם כשהארטילריה שלהם „דפקה“ עלינו, כמעט ולא היו לנו כל אבידות. גם ב„מפקד הפלוגה, מגדוד...“ — זה אשר קודם סיפורתי עליו, כי נהרג בפגיעת פגז באחד מבתי הכפר הגדול שרכשנו לפני ימים מספר — אמר לי יום לפני יציאת הכוח לאותו הכפר: — „אינני מפחד מפני הארטילריה העיראקית, באם תבוא תגובה והתקפות נגד. אני לוקח אתי כלים, ונתחפר — ונצפץ עליהם ובאמת. כשנכבש הכפר ויחידתו התחפרה ממזרח לו — לא יכלו תותחי האויב לעשות לו דבר.“

— „כן, גם אצלנו, בקרב שהיה לנו באגפי עיר ערבית, משני עבריה, ראינו באופן ממשי מהי ההתחפרות באימון החייל ובהכשרת היחידה והמפקדים.

פלוגה אחת בגדוד שמשמאל, — ש־אנשיה קללו ודאי לא מעט בסחבם כמעט כל אחד, גהלך קילומטרים, נוסף על הנשק ה־אישי, את גדולה ומכוש — שביצ־עה את ההסתער־רות על משלט א־חד, התחפרה עליו

היטב מיד לכשתפסה אותו, אך ודאי לא התלוננך עליך „אח“ משבאה התקפת־הנגד, ואף הרעשו ממרחק כמה קילומטרים. הרגלים הערביים הפסידו אנשים, אך לנו לא ארע דבר. ותותחי ה־25 ליטראות פשוט לא גרמו לנו אבידות. בעוד שבגדוד הימני, ששם הקרקע היתה סלעית מאוד, ואולי גם עיפות האנשים היתה גדולה כל־כך שקשה היה להם להתחיל בהתחפרות — לא יכלו לאחר כמה שעות של הרעשה להחזיק מעמד והם נאלצו לסגת, ואף סבלו אבידות לא מעטות. ואפילו אלה שיצאו כמנ־שואמרים „שלמים“, הרי כמעט ואצל כל אחד הי־כוויות ומקומות שרופים בחולצה מרסיסי־המרגמה הקטנטנים. אם כי — שתי מחלקות שמרו באומץ רב על העמדה עד הלילה (להם, עזרו דווקא הסלעים, שבמקום ההוא נתנו קצת מחסה טבעי) והסתלקו אחר כך כשהערבים החליטו לשכב לישון.“

שיחת מפקדים

היה זה בשבוע השני לחודש יוני ש. ז. השנים זה רק הגיעו אל בית־הקפה השקט, השוכן בצד המוצל של רחוב בעיר הומיה, כשאבק חזית ודרכים עדין דבק בהם. האחד בא מ„חזית המרכז“, וחברו — מצפון ה„משולש“, ממקום בו נערכו קרבות בימים אחרונים. שניהם נתנסו נסיונות שונים בפי־קוד והדרכה — ביחידות, בקורסים, במטות של חטיבות ובמוסדות הדרכה מרכזיים.

מסתבר מאליו, כי שיחתם נסבה על ה„עניינים“, הם העלו בשיחתם, איש באזני רעהו וכאזני חבריהם שקרבו לידם, שברי נסיון ותיארוי מצבים, ופעם בפעם נגעו בשאלות, שפניהן אל המחר: כיצד לפעול ומה לעשות, כדי להשיג ביחידות הקיימות והמתהוות — מכסימום של יכולת, תכליתיות ורמה צבאית.

השיחה שטפה ודילגה מנושא לנושא; אבל דבר־מה מקשר ומאחד היה בין הנושאים ובני־הנושאים: זו החרדה, כיצד להשתמש בזמן המוגבל, המועט; כיצד ליצור „יש“ צבאי מוצק וגמיש תוך כדי מהלך המערכה. עתים נתגלו הבדלי תפיסה; עתים ענה האחד „אמן“ אחרי דברי רעהו, ודאי: לו ישבו בחברותא זו גם שלישי ורביעי, בעלי נסיון דומה, אך בקטעי־חזית שונים, היו נשמעות עוד מאה „דעות“ ואחת. אך מה שנאמר בשיחת־מפקדים זו — שיקף מציאות — וביטא את „לבטי המחשבה בחיפושיה למציאת תשובות שתהלומנה מציאות זו. — הגדוד, שאני סגן המפקד שלו, יש לו כל הנתונים כדי שיהיה גדוד מצוין; החבר הפיקודי הוא „מאה אחוז“, המפקד — „יושב חזק“, יודע מה הוא רוצה וגם גמיש לכשנחוצו. אילו רק ניתנו לנו שבועים כדי להתאמן אימון נוסף... אבל אנחנו בקר.“ — „וכיצד מסתגלים לתנאים בקו?“

— כן, כל הענין הזה של התחפרות, מוכרח ליהפך אצלנו ליסוד בכל אימון. פעם — „בזמני שלום“ — היינו עושים תרגילים טקטיים וגומרים את הכל בהסתערות וכיבוש המשלט — ו — — „הולכים הביתה“.

„לא, היינו הולכים לערוך את הסיכום“.

„כן, זהו בדיוק! (צחוק כללי) והיינו שוכחים כלל שעכשיו צריך לתת את הפרק על התבצרות“.

— „לא רק. אלא של ההתבססות בכלל: אירגון הכוח מחדש, התחפרות, עריכת תכנית אש...“

— „כן, עכשיו פשוט הכרחי לתת גם לחייל וגם למפקד הנמוך, כתרגולת-קרב קבועה, מה עושים לאחר הכיבוש, שפעם הוא היה אצלנו הסוף לכל“.

— „ומה חשבת? זה כמו ברומנים: כל רומאן מסתיים בחתונה; ולמעשה — שם זה רק מתחיל“.

— „אבל לאחר שהתחפרתם בקו שלכם, האם האימון שהיה לאנשיך הספיק להם? הרי יש אצלכם גם ירוקים, חדשים — איך אתם מסתדרים אתם?“

— „ודאי, יש גם צרות, ובליל השפות מפריע...“

— „מה? הונגרית?“

— „נו, זו עוד לשון אנושית; להם עוד אפשר למצוא מתרגם, או שהם מבינים קצת אידיש. אך מעולי השנה האחרונה, יש הבאים מארצות כאלו שבכלל אין איש שיבין לשפתם“.

— „נו, ואיך מדריכים אותם?“

— „בידים וברגלים. פשוט, מראים להם מה לעשות ואיך — והם חוזרים ומנסים עד שלומדים. העיקר — צריך לנצל את כל הזמן הפנוי, לא לאבד את השעות שבין תפקיד לתפקיד, להעביר בפרך את המפקדים הנמוכים ו„לדפוק בהם בראש“, שיוכרו כל הזמן שהם חייבים להיות גם מדריכים, האחראים לידיעת הנשק, על סוגיו, על ידי כל האנשים, פיקודיהם. אם לא להשיגה על הדבר שיעשה — מתמוזז הזמן ואינך יודע אפילו איך, תמיד צריך לזכור שאף אחד לא יתן „הפוגות“ במתנה. אם אתה רוצה לשכלל ולבסס את האימון — אז השתמש לשם כך בכל חצאיה-השעות הרבים שישנם בתוך המעט-לעת של שירות צבאי, זאת אומרת: הכריח את המפקדים הנמוכים להשתמש בהן ולנצל אותן“.

— „כן, שמעתי שגם ביחידה (מעורבת כהוגן), שהגנה על שורת משלטים במזרח העמק בפני הת-קפות העיראקים — ושהגיעו אליה אנשי-מלואים, בחלקם ירוקים לגמרי, — היו מנצלים כל „סדק“ של זמן לאימון בנשק, גם האנשים עצמם היו מרו-צים מכך, וגם נפטרו מסכנת שעמום והרגשת חוסר-תכלית שבישיבה סתם בעמדות. ואף על המשמעת

השפיע האימון לטובה. מובן כי בתנאי המקוב שהיה בטוח אש-אויבת רצינית — אי-אפשר היו כלל לדבר על אימון טקטי“.

— „דבר זה מצריך מקומות בהם יש האפשרות להחלפה זמנית של מחלקות: להוציא את המחלקה כמה קילומטרים לעורף ולתת לה יום של תרגולת-קרב ואימונים טקטיים; אחרי התפירות זה גם מרענן במקצת ונותן עניין, — כמעט כמו חופש“.

— „אבל, יה-רחיבי, העסק לא ילך — ביחוד האימון בהפסקות, ובעת הפעולות עצמן, אם לא יהיו מכ”ם שהם באמת מותאמים ומוכשרים לכך“

— „גם מפקדי מחלקות וגם פלוגות וגדודים...“

— „א, זה כבר קצת אחרת: אלה כבר עניינים של ארגון ותיאום. אבל קודם כל צריך שהמסכך יהיה מסוגל למלא את התפקיד שלו, כלומר, את אותו התפקיד שיש לו עכשיו. אצלי, בכלל, יש בענין זה דעה ברורה: צריך שיהא זה קודם-כל „קורפורל“ או „סרגנט“, שידוע היטב את המלאכה שלו, מלאכת ה„קורפורל“ או ה„סרגנט“, כלומר, קודם כל צריך הוא לדעת להדריך ולאמן את אנשיו, ולהשיגה שבאמת יהיו מאומנים כל הצורך ואז גם...“

— „אבל בשביל שידריך כראוי נחוץ שידע הוא מה בעצם יהיה תפקיד אנשיו בקרב“.

— „ברור, הבנה טקטית כזו, של תכלית מעשיו הוא ומעשי אנשיו, מן ההכרח שתהיה לו, אבל שאלה אחרת היא, האם לשם כך מן ההכרח כבר לתת למכ, ידיעות טקטיות רחבות מאד, וללכת בגדולות בתכנית ההכשרה שלו, וביחוד במצב הנוכחי, שבמקרים רבים פועלת לא מחלקה עצמאית...“

— „כן, אבל טוב להכשיר אותם כך שיוכלו להת-ליף מ. מ. שנפגע; הרי אחוזי אבידות המ”מים הוא כליכך גבוה: כל זהו בדיוק התפקיד שבו מוכרח האדם, אם רוצה הוא לפקד כהוגן, לנוע בתוך שטח האש, מכיתה אל כיתה, — וברצים בלבד לא מסתדר הענין, ומי יחילף את המ”מ, אם לא יהיה מכ. בעל ידיעות?“

— „כן, כן, שזה לא יזיק — אולי ע”י מתן הש-תלמות נוספת למכ”ם המוצלחים — על זה אין מה להתוכח. אבל אין לנו פנאי, והשאלה היא: מה קודם? אני יודע שבהרבה צבאות היו סמלים מקב-לים על עצמם פיקוד על מחלקות, ואף על פלוגות, משנפגעו כל הקצינים, והם היו עומדים בזה יפה (כמו-כן, בתפקיד זמני). נדמה לי שהפתרון היסודי לכך הוא הכשרת חבר מפקדי-מחלקות, כדי שיהיה גם מלאי, כי לגבי המ”מ השאלה הראשונה היא זאת: היודע הוא למלא את התפקיד המוטל עליו, זה שהוא

ופקידו הקבוע. ובשביל זה צריך להכשירים כסמלים
 זוכים היודעים לאמן, להחזיק בידיהם, ולנהוג כל
 אחד את הכיתה שלו.

— „ובאמת לזאת מכוונים אנו את האימון בחטי
 נתנו. בוחרים בטוראים מצטיינים, שהוכיחו את סגור
 לתיהם בקרבות, ומקיימים קורס חטיבתי לסמלים.
 לקורס כזה אנו מרכיזים את טובי המדריכים...”

— „ומה? אין החברה עורקים אצלכם מן הקורס
 ליחידות, כדי להלחם, כפי שקרה אצלנו כמה פעמים,
 על אף המשמעת הצבאית?”

— „מילא, לזה מצאנו פתרון: פשוט, אנו יוצאים
 אתם פעם בפעם גם לפעולות קרב, כשהמדריך —
 ז.מ. מוסמך — משמש כמפקד-כיתה, ומדריך שהיה
 משמש מפקד, פלוגה משמש כ-מ.מ. וכר. (ואני עצמי,
 מפקד הקורס, שימשתי אצלם מפקד פלוגה-קרבת).
 בדרך זו מקבלים החניכים הדגמה טובה של פיקוד
 על כיתות בשדה הקרב. במקרים כאלה משמשים ה-
 חניכים עצמם, בסוף הקורס, כמס-כפים. כך אנו מקב-
 לים תרגיל טקטי שאין כמוהו להרגשת תנאי מציאות.
 לאחר כל פעולה כזו חוזרים לבסיס-האימון, מסכמים
 את הלקח וממשיכים בתכנית. קורס כזה גם אינו
 גורע מאומה מכוח החטיבה — אדרבא, לרשות הפיקוד
 עומדת כל הזמן יחידת-מוץ מעולה. בתום הקורס,
 כשהאנשים מקבלים כיתות — הם יודעים יפה מה
 הן הנקודות שאותן יש להדגיש באימון אנשיהם.”

— „כל זה טוב ויפה, וגם אני חושב שזו היא
 הדרך, בתנאים שלנו עכשיו, אבל נחוץ לשקוד גם על
 טיב ההדרכה אשר מ. כ. כזה יהיה מסוגל לתת לאנ-
 שיו. צריך שהוא יעמוד על הגובה, ודאי, נסיון
 הקרב מלמד אותו הרבה דברים שהוא יכול למסור
 אח-כ לאנשיה. אבל הלא אנחנו יודעים שטוראים
 שהועלו, תוך קרב, לפקד על כיתות שאיבדו את
 המפקדים שלהן — או מכים שנשארו בקביעות
 לפקד על מחלקות — יש להם, אמנם, נסיון-מה בקרב,
 וגם יהיה אליהם היחס הדרוש מצד האנשים, כאל
 בעלי נסיון ויכולת שהתבלטו בקרב — אך חסרה להם
 דוקא התורה בשלימותה. הם יודעים מה שעבר
 עליהם ויונקים מנסיונם האישי, אבל אין להם
 חלק מספיק בנסיונה המרוכז של שכבת המפקדים
 והמדריכים כולה, שאותו מנחילה התורה שניתנת
 בשלימות, בקורסים ובהכשרה שיטתית, למשל, צריך
 להבטיח יסודיות ושלימות באימון-הפרט ובאימון-
 בנשק, בתרגולת-קרב ובמקצועות השונים. לשם כך
 דרוש לנו משהו הדומה לטיפוס של סמל-מדריך, כפי
 שהכרנו אותו בצבא, שאפילו לא פקד על כיתה אלא
 התמסר אך ורק למקצוע-הדרכה מסויים.”

— „לזה העלינו רעיון חדש. אמנם לא בדיוק כמו
 אצלם, אלא בהתאם לתנאים שלנו. אנו מארגנים
 לשכת הדרכה מטובי הסמלים המוכשרים להדרכה.
 לשכה זו מתחלקת לחוליות מקצועיות, שלושה איש
 בכל חוליה, הדואגת להדרכה בכלי, או במקצוע
 מסויים. הם נדברים על פרטי השיטה, מבקרים ביח-
 דות-המשנה ונותנים שעורים-לדוגמה ושיעורי הש-
 תלמות למפקדי הכיתות או לטוראים, הכל לפי הנדרש
 ולפי הסידור במקום. הם אינם יוצאים „לנצח” מתפ-
 קידים פיקודיים, אבל באופן כזה אפשר לשפר מאוד
 את רמת הידיעות של מפקדי הכיתות ואת טיב
 האימון של הטוראים.”

— „מה שאתה מספר זהו ענין. כדאי יהיה לנ-
 סותו גם אצלנו. בכלל, נצטרך להתרכז בהכשרת-
 האנשים ובהשלמתה. לדעתי יש להקדיש כשני-שליש
 מהזמן לאימון-הפרט; והשאר — קודם כל לתר-
 גולת-קרב קצרה ומעשית, המותאמת לתנאים שלנו.
 ועם זאת סיכוי גם למפקדים גבוהים יותר —
 ממפקד פלוגה ואילך — לרכוש לעצמם ידיעה נוס-
 פת, להתמצא יותר בפיקוד על יחידות גדולות יותר,
 בתיאום בין יחידות-המשנה והשירותים שבתוך הגדוד
 כיצד לשלוט על יחידה כזו בתנועה בשטח, כיצד
 לבצל ולטפח את אמצעי הקשר ועוד ועוד. החייל
 שלנו והמפקד שלנו, אם הם רק מקבלים את המיני-
 מום של הידיעה ההכרחית, הריהם יודעים כבר כיצד
 לעשות את ה„דרוש”.

כאן נכנס לשיחה גורם „איסטרטגי” חשוב. אשתו
 של אחד המפקדים הנ”ל, שישבה כל העת לצדו,
 כשהיא לועסת את קנה-הקש ושותקת, התערבה עתה:
 — „לא די לך שאתה נמצא כל העת ב„מלחמה”,
 אלא גם כשאתה בא פעם לחופשה — אתה ממשיך
 „להלחם” גם כאן. הנה את ענייני המלחמה שלך,
 ובוא קצת הביתה, לבלות עם הילדים, פעם ביובל.”
 — „כן, ידידי, עליך ללכת — אמר אחד החברים
 בבית צחוק — או שמא רצונך במלחמות ממש, —
 אזי אדרבא, נסה שלא ללכת...”

